

KAPTAN SWING HAREKETİ

Aydınlık Gazetesi, 16 Haziran 2014

Yıldırım Koç

1960'lı yılların sonlarında Türkiye'de **Kaptan Swing** adıyla bir çizgi roman yayımlandı. İngiliz sömürgesi durumundaki Amerika'da 1770'li yıllarda Ontario Kurtları'nın önderi Kaptan Swing ve arkadaşları, İngiliz askerlerine karşı gerilla savaşı sürdürürdü. Kaptan Swing'in arkadaşı Gamalı Baykuş, günlük konuşma dilimize bile girmişti.

Ünlü tarihçiler Eric Hobsbawm ve George Rude tarafından 1969 yılında yayımlanan **Captain Swing** kitabının (Phoenix Press, Londra) adına 1980'li yıllarda rastladığımda, aynı kişiden söz ettiklerini sanmıştım.

Çizgi romandaki Kaptan Swing ile Hobsbawm-Rude ikilisinin Captan Swing'inin ilgisiz alakasız olduğunu yıllar sonra öğrendim.

Hobsbawm-Rude ikilisinin Captain Swing'i, İngiliz işçi sınıfı tarihinin militan ve başarısız eylemlerinden birine ilişkin.

Kaptan Swing İsyanları

1820'li yıllarda İngiltere'de kırsal bölgelerde onda bir vergisi, kiralarda ücretler, yoksulluk, tarımsal kriz, yasak bölgelerde avlanmak gibi sorunlar, Kaptan Swing ayaklanmalarına neden oldu.

1830-1831 yıllarında tarım işçilerinin çiftlikleri tahrip etme hareketi (Kaptan Swing) bazı yönleriyle makine kırıcılığını anımsatıyordu.

Tarım işçileri, başağın tanesiyle sapını ayıran harman makinelerinin 19. yüzyılın başlarında hızla yaygınlaşması nedeniyle işsiz kalmalarına tepki olarak, harman makinelerini tahrip etmeye başladılar. Kendilerine direnen çiftçilerin samanlıklarını, ambarlarını ve evlerini de yakıyorlardı.

İngiltere'nin güney bölgelerinde başlayan ayaklanma, güneybatıya, doğuya ve ülkenin içlerine yayıldı.

Tarım işçileri, zengin çiftçilere gönderdikleri tehdit mektuplarının altına hayali bir "Kaptan Swing" imzası atıyorlardı.

1830 yılında Fransa'da ve Belçika'da yaşanan ayaklanmaları kaygıyla izleyen İngiliz burjuvazisi, düzen dışı ve düzen-karşıtı bu girişime karşı şiddet uyguladı. 1900 kadar gösterici yargılandı. 19 kişi idam edildi. 481 kişi Avustralya'ya sürgüne gönderildi. 644 kişi çeşitli sürelerle hapis cezalarına çarptırıldı. 1 kişi de halkın önünde kırbaçlandı.

Bu yıllarda İngiltere'de başka radikal eylemler de vardı.

1839 yılında ve 1842-1843 yıllarında İngiltere'nin Galler bölgesinde gerçekleşen "Rebecca" ayaklanmalarında ise en önemli konu, geçiş parası alınan yolların sayısının ve geçiş paralarının artırılmasıydı. Kır yoksulları geceleri 40-100 kişilik silahlı gruplar halinde yollara kurulu geçiş parası toplama kapılarını tahrip ettiler. Bu saldırılardan kapılarla bağlantılı binalar ve bekçi kulübeleri de zarar gördü. Saldırıları düzenleyenler bazen 250 kişilik gruplar oluşturuyordu.

Eylemlerin gelişmesiyle birlikte amaç da değişti. Tarımda alınan onda bir vergisinin kaldırılması, toprak kiralalarının azaltılması, tahıl stoklamaktan vazgeçilmesi gibi istekler gündeme getirildi ve bu talepleri yerine getirmeyen kamu görevlileri, toprak sahipleri, din adamları ve çiftçiler dövüldü, bu kişilerin evleri ve ambarları yakıldı. Aralarında tarım işçilerinin de bulunduğu kır yoksullarının bu eylemleri de devletin aldığı önlemler sonucunda engellendi.

Yüzlerce Kişinin Öldürüldüğü Eylemler

29-31 Ekim 1831 günleri ise Bristol'de büyük olaylar oldu. Lordlar Kamarası'nın seçme ve seçilme hakkını genişletmesi umulan Reform Yasası tasarısını reddetmesi üzerine, işçilerin de geniş biçimde yer aldığı büyük gösteriler yapıldı. Gösterilerde kamu binaları ateşe verildi, hapishaneler boşaltıldı, sevilmeyen kişilerin evleri ve dükkanları yağmalandı ve yakıldı. Askerlerin açtığı ateş sonucunda 100-250 kişi öldü veya yaralandı. Yargılama sonucunda 4 gösterici asıldı.

Dünya işçi sınıfı tarihi, günümüz Türkiye'sindeki çok daha büyük ve özverili eylemlerle ve doğru siyasi önderlik yokluğunda yaşanan yenilgilerle doludur.